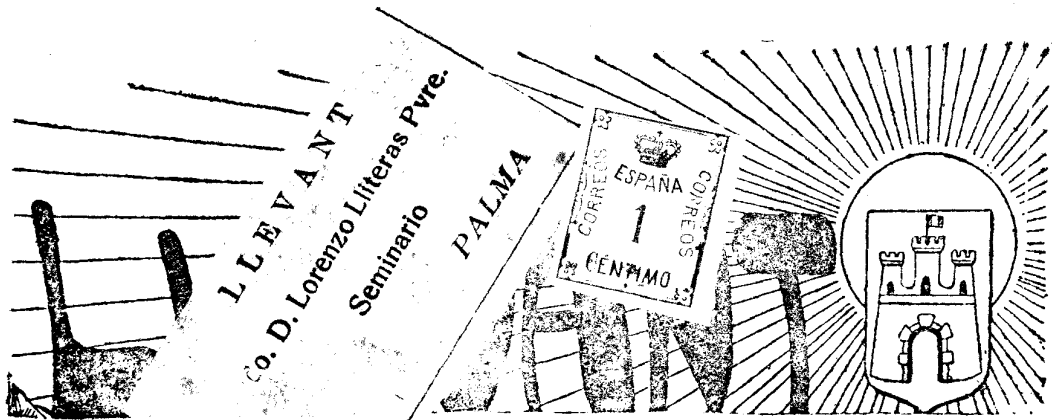

PREUS

Artá Un trimestre 0'75
 A fora any 4'00
 Al Extranjer id. 6'00

Número solt
 0'15 cts.

QUINZENA CATOLIC MALLORQUI

Artá 30 Novembre de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
 Quatre Cantóns, 3

Els nostres barris.

SANTA CATALINA

(Acabament).

Els carrers, generalment son recetes i més amples que en els demés barris però de pis no molt cuidat, de tal manera que sembla que 'ls caminers de la vila les fan poques visites.

Les cases son uniformes, pobres i baixes. Com a partidaris que son sos habitants de la igualdat republicana no n'hi ha gaire que surtin part d'amunt les demés i semblen totes fetes amb un mateix pla.

Els capvespres de primavera sembla talment qu'una epidemia hagi segada la vida de sos habitants perque les portes romanen casi totes tancades i els carrers trists i desolats. No hi ha ni un ferrer, ni un fuster, ni cap botiga de manestral en tot el barri. Tots son conradors o jornalers qu'apunta d'aba surten al camp i en tornen entrada ja la nit. I les dones van a mitjornal a entrecavar, a maigencar i demés treballs del conró, quedant tota la barriada en una espantosa desolació.

Mes, durant l'estiu ja's altra cosa, sembla que cap hi vulgi estar dins casseva. La seva cadira es el portal. En eila hi feineigen, hei fan llatra, hei pentinen les nines, hei alleten els infants, hei berenen, hei dinen i hei sopen. Sinó, passau-hi a hores de la menjúa a tot temps, en l'ivern o en l'estiu f'si la pluja no humitetja la pedra del portal veureu els nins amb la llesca de pa amb oli a la ma jugant i a llurs mares i

padrines, decalces en l'estiu i primavera i amb espartenyetes en l'hivernada, assegudes an el portal amb un plat o escudella de terra ver mella envernissada menjantse amb sos dits un trampó de tomátiga, ceba i pebre en el temps de les calors o amb una arengada torrada durant els dies de fredor amb les quals semblen pendrehi més gust que amb el més suculent convit.

Mentres están al portal, están verament en caràcter i es quant exerceixen un dels seus flacs predilectes; la censura. Desde ell i dialogant en alta veu una d'un portal amb les dels demés veinats, se retreuen amb les paraules més gruixades i les expressions més pintoresques, les notícies del día, que exageren en extrem fins a transformarles en fantàstiques: Allá se comental'administració pública de la vila, se protesta de les carrégues municipals, i se retreuen els defectes del pròxim. Sa llengua es repelencia. ¡Ai! del qui se fa objecte de ses fres! contra ell se giren totes, i no li deixen part sana.

Consequencia de son caràcter bullanger i esvalotat es que no hi ha manifestació pública, motí, o esvalotament en que no s'hi vegín figurar com a caporales la flor de les catalineres, com també durant el temps de carnaval sol esser la barriada aont se fa més bulla.

Creim haver descrit els aires característics de aquest barri i ho havem fet perque amb les míllores recentement rebudes está destinat a perdre prest son actual caràcter i tal volta arribi a dur molta més esponera que tots els demés.

A. F.

La Biblioteca

a través del temps

Sigles enrera, quant l'imprenta encara dormia en l'oblit, les biblioteques acoblaven els llibres que, fruit de la civilització d'allavors, eren escrits i policromats a ma i reunien així els factors que en l'esdevenir havien de guiar les futures generacions.

Curiosíssim resulta examinar algun d'aquests exemplars, on literats i homos de ciencia hi estampaven els seus consells i estudis, escrivint-los amb sa propia caligrafia.

Naturalment que la Biblioteca ha estat en tot temps la principal mostra de cultura que han donat els pobles, perque ella ha estat la guardiana de les manifestacions d'aquesta, i és precisament per aquesta raó que les biblioteques antigues, lo mateix que els arxius, estaven confiades als sacerdots, perque se considerava com a sagrada la ciencia que atresoraven.

S'instal·laven aquestes arques de cultura, dites biblioteques, a dins temples i palaus, on ademés, s'hi reunien els tresors, objectes del culte, tradicions, records; en una paraula, tot quant contribuia a la constitució de la nacionalitat de les raças.

Trobam a l'edat mitjana que el gran impuls que rep la Biblioteca, es degut al floriment de les Arts i Lletres, i a l'evolució del llibre amb l'invenció que En Guttemberg feu amb l'imprenta.

Les Biblioteques contemporànies han trencat ja les cadenes del reduït cercol que les oprímia; ja no limiten la seva estada dins els temples i palaus, sinó que els ha arribat ja l'hora d'extendre sa influencia a dins les mateixes llars.

L'imprenta en aquets darrés temps, donades les facilitats amb que s'imprimeixen els llibres, ha donat lloc a que la Biblioteca adquirís un desenrotllo gegantí, atresorant-se a mida que la producció científica i literaria ha anat augmentant i ha

estimulat al poble son desig innat d'instruir-se.

Cal fomentar la Biblioteca: avui dia l'instrucció ha esdevengut una necessitat imperiosa, imposada en gran part pel medi ambient en què vivim. El qui té la sort de llegir bons llibres, se salva en part del naufragi de la vida: llegir, fer-se càrrec del contingut del llibre i escriure el fruit de sa meditació, és amotlar-se a les necessitats de la vida moderna. Qui no llegeix no gaudeix dels coneixements que li dona l'Historia; del amor que descriu i canta el poeta, ni de la Natura que ressenyen les proses. Ja que el llibre és el millor amic, cal que l'apreciem com a tal: ¡Fomentem-lo!

Es precis, sobretot al jovent, no malmetre el temps ni les llargues vetllades de l'hivern. Durant aquestes hores se poden saborejar els fruits de bones lectures. Els llibres mai han abundat tant com ara. Malhauradament aquesta abundància fa que l'homo pugui ésser fàcilment envenenat per un llibre, ja que la plaga de llibres venenosos és un flagell que hem de temer més que les plagues d'allavors dels hebreus en Egipte. De totes maneres, molts són els llibres bons i aquests són els que han d'ésser els nostres amics d'estudi i consulta.

Bon Seny.

Els artanencs de fora

En la veinada ciutat de Manacor, el diumenge dia 20 se va inaugurar una Biblioteca en un dels salons de l'antiga societat *La Reforma*. Aixó es per la ciutat de Manacor un motiu de joia ja que contarà desde ara amb un dels elements més positius per la cultura popular. Mos alegrem molt de la passa que ha donada la ciutat manacorina cap al progrés però principalment mos alegrem de que un dels qui més han contribuït an aqueixa obra sigui un artanenc; el jove telegrafista i bon amic nostre D. Daniel Cano.

En l'acte d'inauguració, que's feu solemnement, el Sr. Cano teixí un discurs que segons notícies fou tot una pessa. Llegit per ell magistràlment produí fonda impressió als concurrents que se desfeien en elogis pel seu brillant discurs i l'aplaudiren repetidament durant la lectura, essent després ovacionat i molt felicitat.

Rébiga el nostre amic la més coral enhorabona.

LA TAFONA

Per l'olivari del coster
ja s'estén la melangia
amb que el crepuscle darrer
amara la llunyania.

I es sent el plany del mussol,
en lloc de les veus cantores,
quan, dins el porxo, agombol
han cercat les cullidores.

Plovisca i va degotant
pels cimals l'aigua gebrada,
com pell de serp clapejant
l'aspra soca clivallada.

Ens deixa el cos trepanat
l'oratjol de la montanya
i és llavors més anyorat
el calor de la foganya,

i la flamada brillant
qui, dins l'antiga tafona,
purpurina va dançant,
atiada cada estona,

Bull la caldera en el mig
com en rondaies de fades
i es sent l'ofegat trepig
dels tafoners, fent truíades.

Com d'un gegant torturat
cruixiria l'ossamenta,
cruix la biga al pes sobrat
del quintar qui la turmenta.

I els esportins van suant
oprimits i entre fumera,
i la llum, com un brillant,
en les gotes reverbera.

La llum que va difonent
amb ullada tremolosa,
el llum d'encruia, impotent
dins l'estansa tenebrosa.

Ja ha arribat el vell pastó
abrigat amb la pellissa;
vol pegar-se un escalfó
abans d'anar a la païssa.

I els tafoners qui han deixat
enllestida la truíada
s'asseuen al seu costat
i fan tots ampla rotlada.

Perqué en la nit hivernal
passa el temps qu'un no s'en dona
a devora la fornall
de l'abrigada tafona.

Parlen de l'hivern d'antany,
i de les fortes gelades;
quaicú d'u que les d'enguany
serán encar més sobrades

Defora, seguit seguit,
dins la clasta empedregada,
com un batec de la nit
cau la pluja acompassada.

JOSÉP M.ª TONS Y MAROTO.

Pel nostre poeta

Alguns elements de Mallorca, representants de tots els matisos d'opinió i d'aficions, han oberta com ja diguerem una subscripció per aixecar en el jardí de la Reina una fontana monumental en homenatge al poeta de Mallorca, al nostre poeta En Juan Alcover.

En Juan Alcover no es un de tants poetes. El qui hasabat capter tant be els nostres ametlers, les nostres serres, la nostra costa; el qui ha descrit amb sos versos elegíacs els paisatges mallorquins, les costums de les nostres contradades; el qui ha sublimat l'ànima mallorquina, té dret a ser considerat com el poeta de Mallorca i a que aqueixa en justa correspondència inscrigui son nom en pedra, li aixequi un monument que a totes hores recordi als mallorquins el nom del més humá de sos poetes.

Palma té acordat aisar-li aqueix monument, però a tal obra es precis que hi contribueisca Mallorca tota. No hauria de quedar cap Ajuntament, que no obrís una llista perque tots els vecins conscients aporin son óbol an aquest projecte.

Es d'esperar que l'Ajuntament de la nostra vila qui te donades proves de saber-se sumar a tois els projectes hermosos, voldrá també unir son nom a la llista dels qui més haurán fet per tal obra. Contí en aquest cas amb la més ferventa cooperació del nostre modest periódic

Venguda del Bisbe de Lleida

El dia 22 d'aquest més se rebé la noticia de que l'Ilm. Sr. D. Josep Miralles Bisbe de Lleida, qu'era a Palma feia uns quants dies, convidat per D. Rafel Blanes Tolosa arribaria fins a Artá per veure la nostra línea ferroviaria i els bells paisatges que desde ella s'admiren.

Efectivament, amb el tren de les 12 arribá acompanyat de son segretari, de la seua germana, de l'ex-Rector d'aquesta Parroquia i actual Rector de Sta. Eulària t. Sr. D. Gabriel Muntaner i D. Rafel Blanes. A l'estació l'esperaven les autoritats i plana major de la vila. Se dirigiren en cotxo a la casa senyorial de D. Rafel Blanes que els obsequiá amb un dinar.

Visitá després la Parroquia i St. Salvador i a les 3 i mitja s'en torná cap a Palma.

Repartiments de premis

El dia vint al capvespre en l'Església de Sta. Catalina se feu el repar-

timent de premis a tots els nins i nines que durant l'any els diumenges de capvespre assisteixen a la Doctrina que ensenya el Sr. Rector Rt. D. Juan Rubí.

Els premis eren aïrats als ulls dels infants, uns de profit altres juguetes, però tots agradosos, col·locats en varies taules, de que se'n cuidaren les senyorettes que ajudant a les Germanes de la Caritat els diumenges fan de instructors a la Doctrina.

Ocuparen la presidència el Sr. Rector, Batle i Juge amb alguns altres senyors i sacerdots. Els nins i nines foren cridats de un en un comensant pels qui més s'erent distingits durant l'any en l'assiduidat i en l'aprenentatge i cada un triava d'entre lo que hi havia exposat lo que més li cridava l'atenció.

L'acte se feu com se pot pensar entre'l bullici sempre alegre dels infants i satisfacció de les mares, moltes de les quals esperaven a l'entrada del local.

Fou un acte simpàtic.

El diumenge dia 27 en el pati o claustre del Convent de PP. Franciscans se feu també el repartiment de premis an els nins afiliats a la Associació de «Tarcicis». Després de la funció del decapvespre i la processó dels mateixos, tengué lloc l'acte dins el claustre qu'estava de gom en gom. Se representà una pessa dramàtica sobre la vida de St. Tarcici i després cada nin dels associats comensant pel qui més premis d'assistència tenia anà a escullir la jugueta o prenda que més li agradava.

Aixó es un bon estimul pels nins

RELLIGIOSES

A la Parroquia

Acabat el mes de les Animes, se donà principi el dia 29 a la Novena de l'Inmaculada. Els dematins a les 7 se fa solemne, amb Comunió a la Missa i cant.

El pròxim dimars dia 6 comensaran les tradicionals Coranta Hores de la Purissima que revestiran la solemnitat de sempre. Predicarà el tridu el Rt. P. Gaspar Morey de St. Felip Neri.

De Capdepera

D'aquesta simpàtica vila mos envien la siguent nota per la seua publicació que fem amb gust:

Un grito humilde de alabanza

El pueblo de Capdepera ha juntado harmónicamente, días pasados, dos aspiraciones ambas muy dignas de alabanza: la restauración del venerando y casi ruinoso san-

tuario de Ntra. Sra. de la Esperanza y un homenaje positivo de caridad a nuestros valerosos soldados, merced a cuyo heroico esfuerzo ondea nuevamente en las crestas de las montañas rifeñas el glorioso estandarte de nuestra amada patria.

Tres señoritas: Maciana M.ª Vidal, digna Maestra Nacional, Bienvenida Moll y Victoria Vaquer, entusiásticamente secundadas por otras distinguidas jóvenes dignas igualmente de todo encomio, acaban de celebrar algunas funciones recreativas para los dos fines indicados. Henchidos sus corazones de puros sentimientos de fervido idealismo, hicieron latir el alma del pueblo en una explosión de entusiasmo por la Religión y la Patria.

Junto a la enseña patria brotó, espléndida, la nota religiosa y a los armoniosos acordes de nuestra marcha surgieron felizmente amalgamadas, dos sensaciones representaciones típicas y genuinas de nuestra espiritualidad hispana: Dios y la Patria. El incienso de estos elevados sentimientos fué un homenaje de amor a la Virgen del Castillo, Protectora especial de nuestra villa, y de caridad hacia nuestros hermanos ofrecidos en holocausto para la reivindicación del patrio amor.

Y mientras los colores rojo gualda herían la retina y las marciales notas resonaban en los oídos, las plegarias subían en un arpegio de esperanza hasta el trono maternal de la Virgen del Castillo y clamaban, si, clamaban por los ausentes! ....

¡Salve, Spes nostra!....

Halcón de Idalia.

Capdepera, Noviembre 1921.

CRONICA

DEL TEMPS.—Séguim el temps variable propi de la temporada. Durant uns quants dies ha plovisquetjat, però una pluja menuda que no feu més que fanc i donar mal fer feina. Després, dies d'homitat i finalment de sol.

ESTAT SANITARI.—Gracies a Deu ha passat la mala temporada de gástriques i tifoideas. Ara hi ha si, convalescents, però ja no s'en ajeuen més.

VIATICADA.—El dia 28 rebé el Santissim Viatic la Superiora de les Monjes de la Caritat de Can Morey. La malaltia ha minat rapidament el seu cos, de manera que l'anunci del seu Viatic sorprengué a molts. Aquest se li dugué amb gran acompanyada i solemnitat; no se recorda de cap al qual assistís

tanta gent; eren a centenars els homes i les dones que hi acudiren per acompanyar al Bon Jesús. Que Ell assistesca per la part que més convinga.

NOU PERIODIC.—Hem rebuda la visita del nou confrare de Inca La Comarca que sortirà quinzenalment i en la redacció del qual veim que hi figura un artanenc en Juan Llabrés. Corresponem a la salutació que dedica a la Prensa i li desitjam llarga vida.

LA PLASSA NOVA.—S'ha donat comens a l'explanació de la nova Plassa que se fa entre els carrers de Pedra Plana i Puresa. Uns quants carros traginen els escombros procedents dels trasts vells que se derruiren i prest se posarán a tomar la casa qu'era d'Antoni Escrivá i a eila seguirá la costura. Hem vist el projecte de la plassa i per de pronta el consideram be.

OBRES NOVES.—A l'escaleta d'en Tasá del carrer del sol s'hi fan les obres necessaries per l'instal·lació de la costura pública n.º 1, perquè a causa d'haverse de tomar la actual del carrer de la Puresa apropiada per ferne plassa, l'Ajuntament ha llogada l'escaleta dita. Amb les obres que s'hi fan sembla que quedarà be per el fi a que s'ha de destinar.

CASA DE CONTRATACIÓ.—Altra millora important s'ha feta de la que volem donar conta. Desde temps immemorial els jornalers d'aquesta vila van els dematins a la Plassa a esperar qui'ls e vaja a contractar per fer feina. Estaven allà a l'inclemencia del temps, sufrint fret, brusques etc. Se feia precis cercar una casa per estar regordats del temps en l'hora de la contractació i fins els obrers ho havien demanat ja. L'actual batle Sr. Femenias ha fet arretglar sa casa de Ca Sa Tieta Jana en el carrer de l'Estrella i l'ha destinada an el fi indicat. Es aquesta una millora digna d'elogi.

CATÁLEG.—La casa Vda. de Ignaci Figuerola de Palma mos ha obsequiat amb el catàleg il·lustrat de les novedats de robes i demés géneros per la temporada actual i d'hivern. Agraim l'obsequi.

OFICINA D'EMBARC

Qualsevol que vulgui embarcarse per l'estranger se dirigeix a ad

ANTONI GILI

(a) Comuna. - PONTARRÓ, 36 - ARTA - (Balears Mallorca) i ell les arretglará la documentació.

SERVICIO DE CARRUAJES
DE
BARTOLOMÉ FLAQUER

(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASETA DEL MARCHANDO.

GRANDES ALMACENES
San José

DE

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE
detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217

Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48 — ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ES MERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

DISPONIBLE

Ensaïmades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, bescuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DES PAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTA

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3-Artá

Sempre, Sempre, derrerres novedats en MERCERIA ● Extens surtit de PERFUMERIA

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el seu acreditat

Anís Miramar

Máquinas de cusi SINGER al contat i a pagues

No deixeu de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganes de tornar-hi